

Կ Ա Ր Գ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԳՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ
ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՈՒ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ

1. Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների նորմատիվների նախագծերը (այսուհետ՝ նախագիծ) մշակում և Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարություն (այսուհետ՝ նախարարություն) քննության են ներկայացնում սույն որոշման 4-րդ կետում նշված պայմանին բավարարող կազմակերպությունները՝ սույն կարգի ուղեցույցին համապատասխան: ՕՊՕ-ն հաշվարկվում է ըստ սույն կարգի 7-րդ կետի բանաձևի:

2. Նախագիծն ուղեկցող նամակի (հայտի) հետ միասին ներկայացվում է էլեկտրոնային տարբերակով՝ այն տեղադրելով նախարարության ինտերնետային www.mnp.am կայքում՝ այդ մասին ծանուցելով նախարարության min_ecology@mnp.am էլեկտրոնային հասցեով:

3. Նախարարությունը սույն կարգի 2-րդ կետում նշված կայքում նախագծի տեղադրման մասին ծանուցման օրվանից 30-օրյա ժամկետում տեղեկացնում է կազմակերպությանը ներկայացված նախագծի քննության արդյունքների մասին՝

1) նախագծի վերաբերյալ դիտողությունների բացակայության դեպքում՝ նախագծում ներկայացված արտանետումների նորմատիվների ընդունման վերաբերյալ, որոնք դիտարկվում են որպես տվյալ կազմակերպությանը տրամադրված արտանետման չափաքանակներ (արտանետման թույլտվություններ): Գրությանը կից ներկայացվում է նաև լիազոր մարմնի կողմից ստորագրված և կնքված քաղվածք՝ «Սահմանային թույլատրելի արտանետումների

(ՍԹԱ) նորմատիվների/չափաքանակների>> նախագծի թիվ 6 աղյուսակը (ԱՆՇԱՐԺ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ԱՂՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ԱՐՏԱՆԵՏԵԼՈՒ ՉԱՓԱՔԱՆԱԿՆԵՐ/ԱՐՏԱՆԵՏՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ)։

2) նախագծի վերաբերյալ դիտողությունների առկայության դեպքում թվարկվում են դիտողությունները և դրանց իրավական հիմքերը, և նախագիծը վերադարձվում է լրամշակման։

4. Լրամշակված նախագիծը կրկին ներկայացվում է քննության սույն կարգով նախատեսված ընթացակարգով։

5. Տրամադրված արտանետման չափաքանակները մնում են ուժի մեջ, քանի դեռ աղտոտման անշարժ աղբյուրների և աղտոտող նյութերի մասով քանակական կամ որակական փոփոխություններ տեղի չեն ունեցել, ինչպես նաև տվյալ նյութերով ֆոնային գերնորմատիվային աղտոտվածություն չի առաջացել։ Վերը նշված փոփոխությունների դեպքում տնտեսավարող սուբյեկտը մշակում է նոր նախագիծ և սույն կարգի համաձայն ներկայացնում է քննության։

6. Եթե 30 օրվա ընթացքում նախարարությունը գրավոր չի պատասխանում կազմակերպությանը, ապա նախագծում ներկայացված արտանետումների նորմատիվները համարվում են ընդունված։

7. Օդի պահանջվող օգտագործումը (ՕՊՕ) մեկ տարում կամ մեկ վարկյանում հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$ՕՊՕ = \sum_{i=1}^n \frac{U_i}{UԹԿ_i}$$

որտեղ՝

Ան յորաքանցյորը՝ իրդ նյութի առավելագոյն արտանետումն է համապատասխանաբար մեկ տարում կամ վարկյանում ըստ տեխնոլոգիական ռեգլամենտի (մգ/տարի կամ մգ/վրկ),

ՍԹԿ ՚ի- ըդ նյութի համապատասխանաբար միջին օրական կամ առավելագոյն միանվագ սահմանային թույլատրելի խտությունն է (մգ/ մ³):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Դ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ո Ւ Ղ Ե Ց Ո Ւ Յ Ց

ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ (ՍԹԱ) ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ/ ՉԱՓԱՔԱՆԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ԿԱԶՄԻ ՈՒ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ

1. Տիտղոսաթերթը

Տիտղոսաթերթը հանդիսանում է նախագծի առաջին էջը և ձևավորվում է համաձայն կցված օրինակելի ձևի:

2. Կատարողների ցուցակը

Կատարողների ցուցակը տեղադրվում է տիտղոսաթերթի 2-րդ էջում: Ցուցակում նշվում են կազմակերպությունները և բոլոր պատասխանատու կատարողների, համակատարողների ազգանունները, որոնք մասնակցել են նախագծի մշակման աշխատանքներին: Ձախ մասում նշվում են պաշտոնը, գիտական կոչումը, աջից՝ ազգանունը: Յուրաքանչյուր ազգանվան կողքին, փակագծերի մեջ նշվում է նրա պատրաստած բաժնի համարը:

3. Անոտացիա

Անոտացիան պետք է պարունակի կատարված աշխատանքի հիմնական արդյունքները. աղտոտող նյութերի անվանումները և արտանետման տարեկան քանակները, վնասակար գոմարային ազդեցությամբ օժտված նյութերը, նյութերի ՍԹԱ նորմատիվներին հասնելու ժամկետները և դրա համար անհրաժեշտ ծախսերը, կազմակերպության կողմից արտանետումների հետևանքով շրջակա միջավայրին հասցվելիք վնասի մեծությունը:

4. Բովանդակությունը

Նախագծի բովանդակությունը պետք է պարունակի բոլոր բաժինների և հավելվածների անվանումները՝ համապատասխան էջերի նշումով:

5. Ընդհանուր տեղեկություններ կազմակերպության մասին

Այս գլուխը ներառում է

1) տնտեսավարող սուբյեկտի գտնվելու վայրը, արտադրահրապարակների քանակը, արդիհրապարակի և սահմանակից օբյեկտների, բնակելի զանգվածների, արդյունաբերական գոտիների, անտառների, գյուղատնտեսական ցանքատարածությունների, տրանսպորտային մագիստրալների փոխդասավորվածության մասին տեղեկություններ.

2) տնտեսավարող սուբյեկտի քարտեզ-սխեման՝ մթնոլորտն աղտոտող աղբյուրների նշումով.

3) տնտեսավարող սուբյեկտի տեղանքի իրավիճակային քարտեզը՝ բնակելի տարածքների, այդ թվում՝ հանգստի գոտիների, հանգստյան տների, մանկապարտեզների, դպրոցների, հիվանդանոցների նշումով:

6. Տնտեսավարող սուբյեկտի բնութագիրը որպես մթնոլորտային օդն աղտոտող աղբյուր

Այս գլուխը ներառում է՝

1) արտադրության տեխնոլոգիայի նկարագրությունը և կիրառվող սարքավորումների հակիրճ բնութագիրը մթնոլորտի աղտոտման տեսակետից, ինչպես նաև տեղեկատվություն արտադրանքի, հիմնական հումքի, հիմնական և պահուստային վառելիքի վերաբերյալ.

2) գոյություն ունեցող փոշեգազամաքրման սարքավորումների հակիրճ բնութագիրը, դրանց տեխնիկական վիճակի և աշխատանքի էֆեկտիվության ընդհանրացված վերլուծությունը.

3) օգտագործվող տեխնոլոգիայի, տեխնոլոգիական և փոշեգազամաքրման սարքավորումների արդիականության և տվյալ արտադրության լավագույն հասանելի տեխնոլոգիաների վերաբերյալ տեղեկատվություն.

4) տնտեսավարող սուբյեկտի հեռանկարային զարգացումը.

Ներկայացվում են տեղեկատվություն վերակառուցման, ընդլայնման, տեխնիկական կամ տեխնոլոգիական վերազինման, վերաապրոֆիլավորման, կոնսերվացման, տեղափոխման կամ լուծարման մասին որոշումները:

Կատարվում է հղում այն փաստաթղթերին, որոնք որոշում են զարգացման հեռանկարը՝ վերակառուցման, ընդլայնման և նոր շինարարության նախագծի առկայությունը, դրանց բնապահպանական փորձաքննության արդյունքները կամ ընթացքը.

5) մթնոլորտ արտանետվող աղտոտող նյութերի անվանացանկը

Բերվում է ստորև ներկայացված աղյուսակի տեսքով

ԱՂՅՈՒՍԱԿ 1.

Մթնոլորտ արտանետվող աղտոտող նյութերի անվանացանկը

Նյութի անվանումը	ՄԹԻՄ միանգամյա առավելագույն, մգ/մ ³	Նյութի արտանետումը, տ/տարի
1	2	3

Աղյուսակի տակ նշվում են նաև գումարային վնասակար ազդեցությանը օժտված նյութերը:

Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի արտանետումների քանակությունները (3-րդ պունակ) յուրաքանչյուր նյութի համար հաշվարկվում են, ելնելով տնտեսավարող սուբյեկտի աշխատանքային ռեժիմից, տեխնոլոգիական գործընթացների և սարքավորումների շահագործման ցուցանիշներից, հումքի և վառելիքի սպառման քանակներից՝ տարեկան կտրվածքով:

6) զարկային արտանետումների բնութագիրը

Տրվում են զարկային արտանետումների առաջացման պայմանների կարճ բնութագրերը:

Զարկային արտանետումները նշվում են ստորև ներկայացված աղյուսակի տեսքով, դրանք չեն ընդգրկվում աղյուսակ 1-ում:

Զարկային արտանետումները հաշվի են առնվում միայն արտանետման չափաքանակներում տարեկան կտրվածքով: Դրանց համար չի իրականացվում ցրման հաշվարկ և դրանք չեն կարող ընդգրկված լինել տվյալ նյութի առավելագույն միանգամյա (գ/վրկ) արտանետման չափաքանակում:

ԱՂՅՈՒՍԱԿ 2.

Զարկային արտանետումներ ունեցող աղբյուրների թվարկումը և բնութագիրը

Արտադրամասի (տեղամասի) և աղբյուրների անվանումները	Նյութի անվանումը	Նյութի զարկային արտանետումը, գ/զարկ, կ	Արտանետման պարբերականությունը, (անգամ/տարի)	Արտանետման տևողությունը, վրկ	Զարկային արտանետումների տարեկան քանակությունը, տ
1	2	3	4	5	6

7) ՄԹԱ նորմատիվների/չափաքանակների հաշվարկի համար մթնոլորտ արտանետվող աղտոտող նյութերի պարամետրերը ներկայացվում են աղյուսակ 3-ի տեսքով: Ընդ որում, հաշվի են առնվում մթնոլորտ աղտոտող նյութերի ինչպես կազմակերպված այնպես էլ չկազմակերպված աղբյուրները:

ՍԹԱ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿԻ ՀԱՄԱՐ ԱՂՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐԸ

Արտադրություն արտադրամաս	Աղտոտող նյութերի առաջացման աղբյուրները			Աշխատաժամերի տարեկան քանակը		Արտանետման աղբյուրի անվանումը		Աղբյուրների քանակը		Աղբյուրի կարգաթիվը	
	անվանումը	քանակը		ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ
		ՆՎ	Հ								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

3-րդ աղյուսակի շարունակությունը

Աղբյուրի կարգաթիվը		Աղբյուրի բարձրությունը, մ		Աղբյուրի տրամագիծը, մ		Գազաօդային խառնուրդի պարամետրերն արտանետման աղբյուրի ելքում					
						արագությունը, մ/վրկ		ծավալը, մ ³ /վրկ		ջերմաստիճանը, °C	
ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

3-րդ աղյուսակի շարունակությունը

Աղբյուրի կարգաթիվը		Կոորդինատները քարտեզ-սխեմայում, մ				Գազամաքրման սարքերի անվանումը		Մաքրման ենթակա նյութերը		Մաքրման միջին աստիճանը	
		կետային աղբյուրի, աղբյուրների խմբի կենտրոնի կամ գծային աղբ. 1-ին ծայրի		գծային աղբյուրի 2-րդ ծայրի				Ապահովվածության գործակիցը, %		Մաքրման առավելագույն չափը, %	
ՆՎ	Հ	X ₁	Y ₁	X ₂	Y ₂	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ	ՆՎ	Հ
11	12	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32

3-րդ աղյուսակի շարունակությունը

Աղբյուրի կարգաթիվը		Նյութի անվանումը	Աղտոտող նյութերի արտանետումները						ՍԹԱ հասնելու տարին
			ՆՎ			Հ (ՍԹԱ)			
ՆՎ	Հ		գ/վրկ	մգ/մ ³	տ/տարի	գ/վրկ	մգ/մ ³	տ/տարի	
11	12	33	34	35	36	37	38	39	40

որտեղ՝
ՆՎ՝ ներկա վիճակ, Հ՝ հեռանկար

8) ՄԹԱ նորմատիվների/չափաքանակների հաշվարկի համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալների հավաստիության և լիարժեքության հիմնավորումը

Նկարագրվում են ներկայացված տվյալների սկզբնաղբյուրները, այն է՝ գործիքային չափումներ կամ հաշվարկային ու հաշվեկշռային եղանակ: Նշվում են մեթոդական փաստաթղթերի անվանումները, որոնց հիման վրա կատարվել են աղտոտող նյութերի արտանետումների վերլուծությունը, ընտրությունը և հաշվարկը:

7. Վնասակար նյութերի արտանետումների ցրման հաշվարկը

Գույխը ներառում է՝

1) օդերևութաբանական բնութագիրը և բնակավայրի մթնոլորտում աղտոտող նյութերի ցրման պայմանները որոշող գործակիցներն աղյուսակ 4-ի տեսքով:

ԱՂՅՈՒՄԱԿ 4.

Օդերևութաբանական բնութագիրը և գործակիցները, որոնք բնորոշում են բնակելի տարածքի մթնոլորտում վնասակար նյութերի ցրման պայմանները

Բնութագրերի անվանումները	Մեծությունը
Մթնոլորտի շերտադասավորությունից կախված գործակիցը, A	200
Տեղանքի ռելիեֆի գործակիցը (հաշվարկվում է համաձայն կողմնորոշի)	
Տարվա ամենաշոգ ամսվա մաքսիմալ միջին ջերմաստիճանը T °C (բերվում է Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության կայքից կամ սահմանված կարգով տրվում է Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության ճգնաժամային կառավարման կենտրոնի կողմից):	
Միջին տարեկան <<քամիների վարդը>> %-ով (բերվում է Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության կայքից կամ սահմանված կարգով տրվում է Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության ճգնաժամային կառավարման կենտրոնի կողմից):	
Հյուսիս	
Հյուսիս-արևելք	
Արևելք	

Հարավ-արևելք	
Հարավ	
Հարավ-արևմուտք	
Արևմուտք	
Հյուսիս-արևմուտք	
Քամու արագությունը (բազմամյա տվյալների միջինը), որի կրկնելիության գերազանցումը կազմում է 5%; մ/վրկ	

2) վնասակար նյութերի ցրման հաշվարկի հակիրճ արդյունքները

Առանձին հավելվածով ներկայացվում է վնասակար նյութերի արտանետումների ցրման հաշվարկը, որը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության մասնագիտացված կառույցի կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարի կողմից հաստատված համապատասխան համակարգչային ծրագրի հիման վրա: Վնասակար նյութերի ցրման հաշվարկի մակերեսը պետք է ընդգրկի մինչև 0,05 ՍԹԱ աղտոտվածությամբ տարածքները, ընդ որում, արտանետման աղբյուրները պետք է տեղադրվեն ցրման հաշվարկի համար ընդունված մակերեսի կենտրոնական մասում, իսկ ցանցի քայլը պետք է թույլ տա գնահատել աղտոտվածությունը արտանետող կազմակերպության տարածքի եզրին և (կամ) ամենամոտ բնակելի տարածքներում:

Եթե նախատեսված է արտանետումների նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների ծրագիր, ապա ներկայացվում է նաև միջոցառումն իրականացնելուց հետո ենթադրվող արտանետման չափաքանակի վրա հիմնված հաշվարկը:

8. ՄԹԱ նորմատիվների որոշումը, արտանետումների չափաքանակների առաջարկը

Գլուխը ներառում է՝

1) տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից որոշված ՄԹԱ նորմատիվները, որոնք առաջարկվում են որպես արտանետումների չափաքանակներ, եթե աղտոտող նյութերի արտա-

նետումները ցրվելու արդյունքում գետնամերձ շերտում առաջացած խտությունները տվյալ տարածքի ֆոնային աղտոտվածության խտությունների հետ համատեղ չեն գերազանցում սահմանային թույլատրելի խտությունները (ՄԹԽ),

2) տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից ներկայացված մթնոլորտ աղտոտող նյութերի արտանետումների նվազեցման միջոցառումների ծրագիրը, որը մշակվում է այն դեպքում, եթե արտանետումների արդյունքում ձևավորված աղտոտող նյութերի գետնամերձ խտությունները գերազանցում են համապատասխան ՄԹԽ: Միջոցառումների իրականացումը պետք է ապահովի ՄԹԱ նորմատիվներին հասնելը: Այս դեպքում արտանետման չափաքանակներն առաջարկվում են ՄԹԱ նորմատիվների չափով:

Միջոցառումների ծրագիրը ներկայացվում է աղյուսակ 5-ի ձևով:

Եթե ֆոնային աղտոտվածության խտությունները գերազանցում են ՄԹԽ-ն, ապա ՄԹԱ նորմատիվներն ընդունվում են որպես ժամանակավոր: Այս դեպքում Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարությանն իրավունք է վերապահվում, տարածքի գերաղտոտվածության հետ կապված, վերանայել դրանք և սահմանել ավելի ցածր չափաքանակներ:

Տվյալ տեղանքի ֆոնային աղտոտվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ստացվում է Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության կայքից: Եթե տվյալ բնակելի տարածքի համար համապատասխան տեղեկատվությունը ֆոնային աղտոտվածության վերաբերյալ բացակայում է և այդ տարածքում բացակայում են զգալի յուրահատուկ արդյունաբերական աղտոտման աղբյուրներ, ապա 250000 մարդուց պակաս բնակելի տարածքների համար ֆոնային աղտոտվածության խտություններն ամենատարածված աղտոտող նյութերի համար ընդունվում են՝ ծծմբի երկօքսիդի համար՝ 0.1 մգ/մ խոր., ազոտի օքսիդների համար՝ 0.03 մգ/մ խոր., ածխածնի օքսիդի համար՝ 1.5 մգ/մ խոր., չտարբերակված անօրգանական փոշու համար՝ 0.2 մգ/մ խոր.:

ԱՂՅՈՒՍԱԿ 5.

ՍԹԱ նորմատիվներ հասնելու միջոցառումների ծրագիր

NN ը/կ	Միջոցառման անվանումը և աղտոտման աղբյուրի համարը	Իրականացման ժամկետը	Վնասակար նյութի (նյութեր) արտանետումը մինչև միջոցառումը		Վնասակար նյութի (նյութեր) արտա- նետումը միջոցառումն իրականացնելուց հետո	
			գ/վրկ	տ/տարի	գ/վրկ	տ/տարի

9. Առաջարկվող արտանետման չափաքանակները հանդիսանում են նախագծի
անբաժանելի մասը: Ներկայացվում են աղյուսակ 6-ի տեսքով.

ԱՂՅՈՒՍԱԿ 6.

ԱՆՇԱՐԺ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ԱՂՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ԱՐՏԱՆԵՏԵԼՈՒ
(տնտեսավարող սուբյեկտի անվանումը) ՉԱՓԱՔԱՆԱԿՆԵՐ/ ԱՐՏԱՆԵՏՄԱՆ
ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղտոտող նյութը	Ընդհանուր արտանետումը		Աղտոտող նյութը	Ընդհանուր արտանետումը	
	գ / վրկ	տ/տարի		գ / վրկ	տ/ տարի

Յուրաքանչյուր առանձին աղբյուրից մթնոլորտ արտանետվող աղտոտող նյութերի քանակությունները նշված են սույն սահմանային թույլատրելի արտանետումների (ՄԹԱ) նորմատիվների նախագծում, որը հանդիսանում է սույն չափաքանակների անբաժանելի մասը:

10. Անբարենպաստ կլիմայական պայմանների ժամանակ արտանետումների կարգավորման միջոցառումներ

Ներկայացվում է յուրաքանչյուր կոնկրետ միջոցառման հակիրճ նկարագրությունը՝ հաշվի առնելով տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման իրական պայմանները, միջոցառման ժամանակ արտանետումների կարգավորման/սվազեցման հիմնավորումը:

11. Գրականության ցանկը

Ցանկը պետք է ներառի ՄԹԱ նորմատիվների նախագծի մշակման ընթացքում օգտագործված բոլոր աղբյուրների անվանացանկը:

Կ Ո Ղ Մ Ն Ո Ր Ո Շ Ի Չ

ՏԵՂԱՆՔԻ ՌԵԼԻԵՖԻ ԳՈՐԾԱԿՑԻ ՀԱՇՎԱՐԿԻ

1. Տեղանքի ռելիեֆի գործակիցը՝ η -ն, ընդունվում է հավասար 1-ի, եթե տվյալ տնտեսավարող սուբյեկտի ամենաբարձր աղտոտման աղբյուրի բարձրության 50-ապատիկ շառավղով (բայց ոչ պակաս, քան 2 կմ) տարածքում բարձրությունների տարբերությունը 1 կմ վրա չի գերազանցում 50 մ-ը: Տարբերության արժեքները որոշվում են տվյալ տեղանքի քարտեզագրական նյութի վերլուծության հիման վրա:

2. Եթե դիտարկվող արտանետման աղբյուրների (տնտեսավարող սուբյեկտի արտադրական հրապարակի) մոտակայքում (ամենաբարձր աղտոտման աղբյուրի բարձրության 50-ապատիկ շառավղով, բայց ոչ պակաս, քան 2 կմ) կարելի է առանձնացնել մեկուսացված արգելքներ, որոնք ձգված են մինչև ուղղությամբ (լեռնաշղթա, գոգավորություն, խոռոչ, խութ), ապա ռելիեֆի գործակիցը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$\eta = 1 + \varphi_1 (\eta_m - 1),$$

որտեղ η_m -ը որոշվում է ըստ ստորև բերված աղյուսակի՝ կախված ռելիեֆի ձևից, որի կտրվածքները ներկայացված են նկար 1-ում, և չափողականություն չունեցող հետևյալ գործակիցներից՝ $n_1 = H/h_0$ և $n_2 = a_0/h_0$ (n_1 -ը որոշվում է մինչև տասնորդական ճշտությամբ, իսկ n_2 -ը ամբողջ թվի ճշտությամբ):

Այստեղ H -ը արտանետման աղբյուրի բարձրությունն է, h_0 -ն արգելքի բարձրությունն (խորությունն) է, a_0 -ն ակոսի, խոռոչի կամ խութի կողային լանջի կիսալայնությունը, x_0 -ն արգելքի մեջտեղից՝ ակոսի կամ խոռոչի դեպքում, և լանջի վերին եզրից՝ խութի դեպքում, մինչև արտանետման աղբյուրը եղած հեռավորությունը՝ ինչպես նշված է նկար 1-ում:

Աղյուսակ

n ₁	Խոռոչ (իջվածք)				Խուրթ				Ակոս (բարձունք)			
	n ₂											
	4-5	6-9	10-15	16-20	4-5	6-9	10-15	16-20	4-5	6-9	10-15	16-20
< 0.5	4.0	2.0	1.6	1.3	3.5	1.8	1.5	1.2	3.0	1.5	1.4	1.2
0.6 – 1	3.0	1.6	1.5	1.2	2.7	1.5	1.3	1.2	2.2	1.4	1.3	1.0
1.1 - 2.9	1.8	1.5	1.4	1.1	1.6	1.4	1.2	1.1	1.4	1.3	1.2	1.0
3 – 5	1.4	1.3	1.2	1.0	1.3	1.2	1.1	1.0	1.2	1.2	1.1	1.0
> 5	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0

φ_1 ֆունկցիայի արժեքը որոշվում է $\frac{|x_0|}{a_0}$ հարաբերակցություններից՝ ըստ գրաֆիկների (տե՛ս նկար. 1.), որոնք համապատասխանում են ռելիեֆի տարբեր ձևերին:

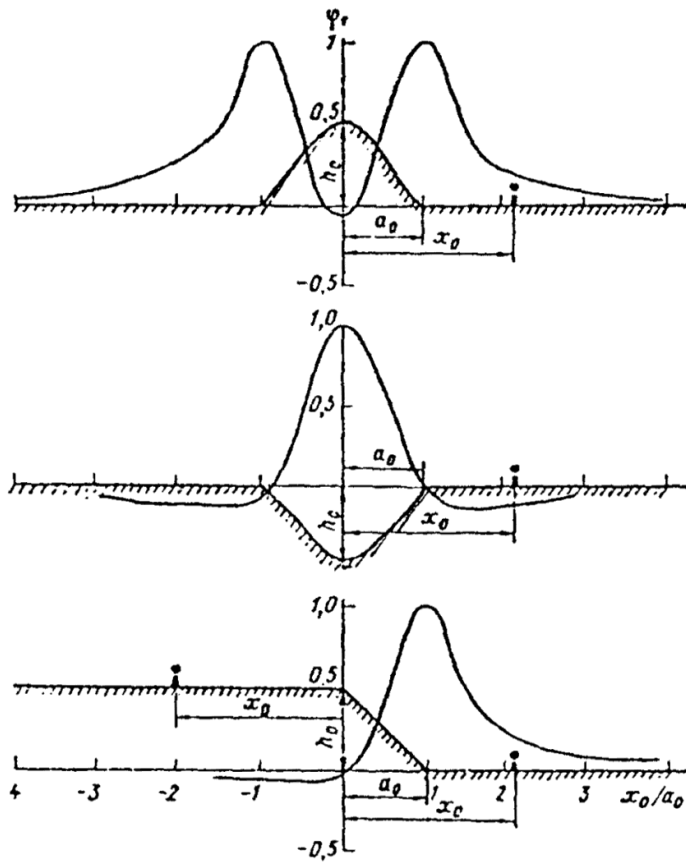
Եթե աղբյուրը տեղակայված է խուրթի վերին սարահարթին, որպես φ_1 ֆունկցիայի

արգումենտ $\frac{|x_0|}{a_0}$ փոխարեն ընդունվում է $-\frac{|x_0|}{a_0}$:

Եթե արգելքներն իրենցից ներկայացնում են մեկ ուղղությամբ ձգված բարձունքներ կամ իջվածքներ, ապա h_0 և a_0 արժեքները որոշվում են այդ ուղղությանն ուղղահայաց լայնակի կտրվածքի համար: Եթե մեկուսացված արգելքն իրենց ներկայացնում է առանձին բլուր (իջվածք), ապա h_0 -ն ընդունվում է հավասար արգելքի առավելագույն բարձրությանը (խորությանը), իսկ n_2 -ը՝ հաշվարկվում է աղբյուրի դիմաց ընկած լանջի համար:

Այն արտանետման աղբյուրների համար, որոնք տեղակայված են մի քանի մեկուսացված արգելքների ազդեցության գոտում, որոշվում են դ արժեքները յուրաքանչյուր արգելքի համար, և օգտագործվում է նրանցից առավելագույնը:

Նկար 1.

Առավել բարդ տեղանքի ռելիեֆի կամ բարձրությունների ավելի քան 250 մ 1 կմ-ի վրա տարբերությունների դեպքերում դ արժեքն ընդունել 4:

Տիտղոսաթերթի օրինակելի ձև

(տնտեսավարող սուբյեկտի անվանումը)

Վնասակար նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների (ՍԹԱ)
նորմատիվների նախագիծ

Տնօրեն _____
(անունը, ազգանունը)

201__ թ.

Կատարողների ցուցակ